

בס"ד. יום ב' דחג הסוכות, ה'תשח"י

(הנחה בלתי מוגה)

ועמדו רגליו גו' על הר הזיתים גו' ונבקע הר הזיתים מחציו מזרחה וימה גו' ומש חצי ההר צפונה וחציו נגבה¹. וצריך להבין מהו העילוי בענין ועמדו רגליו על הר הזיתים ונבקע הר הזיתים מזרחה וימה ומש צפונה ונגבה, שלכן נכלל זה בין היעודים והגילויים העתידיים להיות בגאולה האמיתית במהרה בימינו ע"י משיח צדקנו. גם צריך להבין בענין הר הזיתים, שמצינו בזה ב' ענינים הפכיים. דהנה, הר הזיתים הוא הר המשחה שהי' חוץ לג' מחנות², היינו, לא רק חוץ למחנה שכינה, אלא גם חוץ למחנה לוי', ואפילו חוץ למחנה ישראל, אלא שהי' במקום טהור. אמנם, רבינו הזקן פירש³ ענין הר הזיתים שזהו מדריגה נעלית בקדושה, דזית שמן הוא בחי' חכמה⁴, והר הזיתים הוא מקור הזית שמן, היינו, שהוא למעלה מבחי' החכמה. ונמצא, שיש בזה ב' קצוות הפכיים. שהרי לפירוש רבינו הזקן ענין הר הזיתים הוא בחי' נעלית בקדושה, ולפי פשוטו הנה הר הזיתים הוא חוץ לג' מחנות, אפילו חוץ למחנה ישראל². ועוד צריך להבין מה שפרה אדומה היתה נעשית על הר הזיתים, כפי ששנינו⁵ שהכהן השורף את הפרה הי' עומד בראש הר המשחה, שמזה מובן, שגם ענין עשיית הפרה שייך להגילויים דלעתיד לבוא, דכיון שמהגילויים דלע"ל הו"ע ועמדו רגליו על הר הזיתים גו', ובהר הזיתים היתה נעשית הפרה, הרי מובן, שענין עשיית הפרה שייך להגילויים דלע"ל.

ב) ויובן כל זה בהקדים תחלה⁶ ענין הר הזיתים כפשוטו, שנשתנה הר זה למעליותא משאר המקומות, שהוא מקום שגדלים בו

(1) זכרי' יד, ד — הפטרת יום א' דחג

ואילך). (4) ראה זהר ח"ב פז, ב. ח"ג ז, ב

הסוכות. (2) ראה גם אוה"ת נ"ך (ח"א) עה"פ ע' ובמקדש מלך שם. לט, א. פח, ב ובהגהות הרח"ו שם. ועוד.

(5) מדות פ"ב מ"ד. פרה פ"ג מ"ו. ספרי עה"פ חקת יט, ג. רמב"ם הל' פרה אדומה רפ"ג.

(3) ראה ד"ה ועמדו רגליו במאמרי אדה"ז תקע"א ע' נו ואילך; נביאים ע' רנח ואילך.

(6) בהבא לקמן — ראה ד"ה למען דעת ד"ה הנ"ל תרל"א (סה"מ תרל" ע' שכ

אילני זית. והענין בזה, דהנה, מהזיתים עושים שמן, ושמן רומז על החכמה. ולכן מצינו גם בגשמיות שהמקום שבו מצוי שמן זית מצוי בו החכמה, כמ"ש וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה, והיינו, לפי שתקוע היתה אלפא לשמן, ומתוך שרגילין בשמן זית היתה החכמה מצוי' ביניהם⁸, והיינו לפי ששמן הוא בחי' חכמה.

ובפרטיות יותר, הנה מצינו שגם מים רומז על החכמה, וכידוע⁹ ההפרש בין ניסוך היין לניסוך המים, שבכל השנה הי' ניסוך היין, שייך יש בו טעם, שמורה על הבינה, ויין משמח אלקים ואנשים¹⁰, וגם בכינה כתיב¹¹ אם הבנים שמחה, והיינו, דכיון שעבודת כל השנה כללותה היא העבודה שע"פ טעם ודעת, לכן גם ההמשכה היא מבחי' בינה, אמנם בסוכות ניתוסף גם ניסוך המים, שמים אין להם טעם (ולכן רק השותה מים לצמאו מברך¹², לפי שמים אין בהם טעם), ורומז על החכמה שלמעלה מהבנה והשגה, וניסוך המים שבחג הסוכות הו"ע המשכת בחי' החכמה שלמעלה מהבנה והשגה. והיינו, שע"י הקדמת העבודה דר"ה עשיית ויוה"כ שהיא עבודה שלמעלה מטעם ודעת, נמשך בחגה"ס בחי' החכמה שלמעלה מטעם ודעת. אמנם, בענין החכמה גופא יש ב' מדריגות, חכמה הגלוי' וחכמה הנעלמה. וזהו ההפרש בין מים לשמן, שמים הוא בחי' חכמה הגלוי', ושמן הוא בחי' חכמה הנעלמה. וענינו בכחות הנפש הוא בחי' כח המשכיל, שממנו נמצא השכל גלוי, אבל כח המשכיל עצמו הוא בחי' חכמה הנעלמה. והדוגמא מזה בענין הספירות למעלה הוא בחי' חכמה סתימאה, שהיא שרש ומקור לבחי' חכמה הגלוי', אבל היא עצמה היא בסתימות והעלם. והיינו, דגם כאשר בחי' ח"ס נעשית מקור ושרש לחכמה הגלוי', אין זה באופן שבחי' ח"ס עצמה באה לכלל גילוי, אלא רק שממנה נמצאת חכמה הגלוי', אבל היא עצמה נשארת בסתימות והעלם. ויובן זה ע"פ המשל הנ"ל מכח המשכיל, שגם כאשר כח המשכיל נעשה שרש ומקור לחכמה הגלוי', שמכח המשכיל נופלת לו השכלה חדשה בגילוי, הרי אין זה באופן שכח המשכיל בא לגילוי ומתגלה

סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תקלט ואילך. תרנ"ד
ע' יט ואילך. תרח"ץ ע' נה ואילך.
10) ספר שופטים ט, יג.
11) תהלים קיג, ט. וראה לקו"ת שמע"צ
פח, ד. ובכ"מ.
12) ברכות מד, א.

תרס"ט (סה"מ תרס"ט ע' מ ואילך). וראה
מקומות שצויינו בהערה 3. ד"ה הללו
תשל"א (ת"מ סה"מ תשרי ע' קפח ואילך).
7) שמואל ב יד, ב.
8) מנחות פה, ב.
9) ראה לקו"ת סוכות עט, ד ואילך.

בהשכל גלוי, כי אם שע"י כח המשכיל נמצא השכל גלוי, אבל כח המשכיל עצמו נשאר בהעלם. וכמו"כ יובן למעלה בענין ח"ס, דגם כאשר מבחי' ח"ס נמשך חכמה הגלוי', הנה הח"ס עצמה נשארת בסתימות. וכמו שמצינו גם בענין השמן בגשמיות שיוצא בחשאי¹³, והיינו, שגם כאשר מהשמן נעשה ענין של גילויים, הנה השמן עצמו הוא בחשאי, בסתימות ובהעלם.

ובזה יובן מה שמצינו בענין שמן שצף ע"ג היין, שיש פלוגתא¹⁴ אם הוי חיבור זל"ז, דלכאורה, מאחר ששמן הוא בחי' חכמה ויין הוא בחי' בינה כנ"ל, וידוע¹⁵ שחור"ב הם תרין רעין דלא מתפרשין, וזיווגיהו תדיר, והיינו, שאין זה כמו הספירות שלמטה מהם שלפעמים הם מזדווגים, אלא שזיווגיהו תדיר, א"כ מהו הקס"ד ששמן שצף ע"ג היין לא יהי' חיבור. אך הענין הוא, שדוקא חכמה הגלוי' מזדווגת תמיד עם הבינה באופן דתרין רעין דלא מתפרשין, וכמו שאנו רואים שע"י ההתבוננות תופסת הבינה בנקודת ההשכלה, שמביאה את נקודת ההשכלה בפרטי השכל באורך ורוחב כו', והיינו, שנקודת החכמה עצמה באה לגילוי ומתפרטת בפרטי השכל באורך ורוחב, שזהו"ע נקודה בהיכלא¹⁶, שנקודת החכמה עצמה באה בהיכל דבינה, ולכן בחכמה הגלוי' הנה החכמה ובינה הם תרין רעין דלא מתפרשין, ועד שישנה ההתכללות דחכמה ובינה שכלולים זה מזה, וכהלשון הידוע בספר יצירה¹⁷ הבן בחכמה וחכם בבינה. משא"כ בחכמה סתימאה, אף שממנה נמשך גילוי ההשכלה שנתפס אח"כ בהבינה, מ"מ, כיון שבחי' ח"ס עצמה נשארת בסתימותה, לכן יש מ"ד שס"ל ששמן ע"ג היין אינו חיבור, לפי שבחי' ח"ס עצמה נשארת בהעלם כנ"ל. ואידך מ"ד ס"ל דהוי חיבור, דכיון שסוכ"ס נמצא מבחי' ח"ס החכמה הגלוי' שנתפסת בהשגה, הרי גם הח"ס היא בכלל גדר שכל הגלוי.

ג) והנה השמן נעשה מהזיתים, אף שהזיתים הם הפכיים מהשמן, שהרי הזית הוא דבר מר, וכמארז"ל¹⁸ ע"פ¹⁹ עלה זית טרף

(13) סידור (עם דא"ח) קלז, א. וראה יח, ב. וש"נ.
 (14) טבול יום פ"ב מ"ה. שבת ה, ב. פ"א מ"ד.
 (15) עירובין יח, ב.
 (16) נח ח, יא.
 (17) ראה זח"ב נו, א. זח"ג ד, א ובאור החמה שם. ועוד.
 (18) ראה זח"א ו, רע"א. לקו"ת פ' ראה

בפי', אמרה היונה יהיו מזונותי מרורין כזית ומסורין ביד הקב"ה, ושמן הוא דבר המאיר, ובפרט שמן זית שאורו הוא זך וצלול ביותר²⁰. וכמו"כ הם הפכיים בנוגע לענין השכל (כנ"ל ששמן הוא בחי' חכמה), כמאמר רז"ל²¹ שהזית משכח תלמודו ואח"כ השמן מחזיר תלמודו. ועם היות הזית עצמו דבר מר והיפך השמן, מ"מ, נמשך השמן מן הזית דוקא.

וביאור הענין הוא, דהנה המשכת בחי' ח"ס הוא מבחי' הכתר, שעז"נ²² והחכמה מאין תמצא, וסדר ההמשכה הוא כבריתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא²³, היינו, שהמשכת הח"ס הוא מהכתר שנקרא בשם אוכם, כמאמר²⁴ כתר עליון אע"ג דאיהו אור צח כו' אוכם הוא קדם עלת העילות, היינו, שהוא בחי' חושך, כמ"ש²⁵ ישת חושך סתרו, ולכן נקרא בשם דבר מר. ונוסף לזה שנקרא בשם דבר מר לגבי עילת העילות, הרי משמעות הענין הוא שנקרא בשם מר גם לגבי הנהורא שנמשך ממנו. והענין בזה, שמלבד זאת שהמשכת הח"ס מהאין היא מבחי' התחתונה שנקראת בשם אוכם לגבי עה"ע, הנה עוד זאת, שאופן ההמשכה הוא ע"י הפרסא דוקא, כידוע שיש פרסא בין הכתר להחכמה, ודוקא ע"י הפרסא נעשה התהוות בחי' ח"ס. ועוד ענין בזה, שהמשכת בחי' ח"ס מהאין היא ע"י עבודת הבירורים, שנקראת בשם עבודה מרה. דהנה, אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא²⁶, שבכל דבר וענין יש תערובת רע, ועל זה צריך להיות העבודה לברר את הטוב מן הרע כו', ועבודה זו נקראת בשם עבודה מרה, מצד ב' טעמים, טעם הא', לפי שעצם העבודה היא עבודה מרה, דכיון שבשביל עבודת הבירורים צריך להתלבש בהמתברר, הרי עי"ז נדבק בו משהו כו' (עס קלעפט זיך עפעס צו), ולכן הרי זו עבודה מרה. וטעם הב' שנקראת בשם עבודה מרה, לפי שבכדי שיוכל לברר בירורים צ"ל הקדמת המרירות שבנפשו, כמבואר בכ"מ באריכות. ודוקא ע"י עבודת הבירורים נעשה המשכת בחי' ח"ס, וכמו שהוא גם בגשמיות, שיציאת השמן מהזית הוא ע"י הכתישה דוקא, וענינו בעבודה, שצריך לכתוש את עצמו כו', ואז נעשה כתית למאור²⁷. וזהו שהשמן נעשה מהזית דוקא שהוא דבר מר, היינו, שהמשכת השמן, בחי' ח"ס, הוא בהקדם ענין

(20) ראה שבת כג, א. ובכ"מ.

(21) הוריות יג, ב.

(22) איוב כח, יב.

(23) שבת עז, ב.

(24) תקו"ז ת"ע (קלה, ב).

(25) תהלים יח, יב.

(26) קהלת ז, כ.

(27) תצוה כז, ב. אמור כד, ב. וראה

תו"א תצוה פא, ג ואילך.

המרירות דוקא, שיש בזה ב' ענינים (כנ"ל), הא' הוא בענין ההמשכה עצמה, שהמשכת ח"ס היא ע"י צמצום וגם על ידי פרסא (דענין הצמצום היינו שההמשכה אינה מעצם האין, כי אם מבחי' אחרונה בלבד שנקראת בשם אוכם לגבי עילת העילות, וגם בזה גופא צריך להיות הפסק הפרסא). והב' הוא באופן ההמשכה, שההמשכה היא ע"י עבודת הבירורים שהיא באופן של מרירות דוקא. וע"י כתישת הזית, שהו"ע אתכפיא סט"א ואתהפכא סט"א, שע"י עושים ממר מתוק, אזי יוצא השמן כו'.

ד) **והנה** הזיתים נמשכים מהר הזיתים, שהוא המקום שגדלים בו אילני זית. והענין הוא, דהנה ההר עצמו הוא בחי' דומם, וידוע שבשרשו הוא הסוג היותר נעלה בד' הסוגים דצח"מ, וכל שאר הסוגים דצומח חי ומדבר כלולים בהדומם, שזהו הכל הי' מן העפר²⁸, והיינו לפי שבשרשו הוא סוג היותר נעלה. והנה, הדומם עצמו הוא למעלה מהתחלקות, אבל כיון שבדומם כלול ג"כ כח הצמיחה, הנה מצד התכללות כח הצומח שבדומם נעשה התחלקות בהדומם, שיש מקום שמצמיח אילנות אלו וישנו מקום שמצמיח אילנות אחרים. אמנם, מה שיש בדומם כח הצמיחה כאילן הצומח מן הארץ, הרי זה רק בחי' הצומח שבדומם, שנכלל ובטל בגוף עצם הדומם, שלכן בירך על פירות העץ בורא פרי האדמה יצא (בדיעבד)²⁹. ונמצא, שהמשכת והתגלות הזיתים היא מבחי' אחרונה שבהר הזיתים, היינו שההמשכה אינה מהדומם עצמו, כי אם מבחי' כח הצומח שבו, שהוא בחי' אחרונה שבהדומם, וכנ"ל דכללות ענין המשכת ח"ס הוא מבחי' אחרונה של האין ולא מהאין עצמו, וכמאמר³⁰ נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן, דתחלה הוא בחי' החכמה שהיא ראשית ההשתלשלות, ובפרטיות יותר הוא בחי' ח"ס שהיא התחלת וראשית כל ההשתלשלות, ועז"נ נעוץ תחלתן בסופן, שתחלת ההשתלשלות נמשך מסוף ובחי' האחרונה של האין, אבל עצם האין הוא בהעלם.

ה) **ובזה** יובן העילוי במש"נ לע"ל ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים, דהנה, רגלים הם בחי' היותר אחרונה, והוא בחי' האותיות, שהאותיות הם דומם שבנפש, וכמו"כ למעלה הנה רגלים הם

(30) ספר יצירה פ"א מ"ז.

(28) קהלת ג, כ.
(29) ברכות מ, א (במשנה).

בחי' אותיות, שהם מושרשות במדריגה היותר נעלית. ועז"נ ועמדו רגליו (של הקב"ה) על הר הזיתים, שלע"ל ההמשכה לא תהי' מבחי' סוף ובחי' תחתונה בלבד של האין, כי אם שיומשך עצם האין, שזהו"ע ועמדו רגליו, ענין האותיות, שהם בבחי' היותר נעלית.

וזהו גם מ"ש ונבקע הר הזיתים, שהרי עכשיו ההמשכה היא רק מבחי' אחרונה בלבד, שזהו שההמשכה היא ע"י הצמצום, וגם ההמשכה שלאחרי הצמצום גופא היא ע"י העלם הפרסא, אמנם לע"ל תהי' בקיעת הפרסא, ואופן הבקיעה הוא כמ"ש ונבקע הר הזיתים, היינו, שהבקיעה תהי' בהר הזיתים עצמו. דהנה, בענין הבקיעה יש כמה אופנים. יש בקיעה שעלי' נאמר³¹ אז יבקע כשחר אורך, כידוע שענין זה נמשך בחג הסוכות³², שבקיעה זו היא באופן שהאור מתלבש בהפרסא ובכחו הרב הוא בוקע את הפרסא, וכיון שבקיעה זו היא ע"י התלבשות האור בהפרסא, הנה אף שנבקע הפרסא, מ"מ, כיון שהבקיעה היא ע"י התלבשות האור בהפרסא, פועלת הפרסא בהאור שהוא מתעבה ונשתנה, ועד שלאחרי הבקיעה הרי הוא בשינוי המהות מכמו שהי' קודם הבקיעה. וישנו אופן נעלה יותר בבקיעה, שהו"ע המשכת אור הממלא מאור הסוכב. אמנם לעתיד כתיב ונבקע הר הזיתים, שתהי' הבקיעה בבחי' הר הזיתים עצמו, היינו שעצם הר הזיתים, בחי' עצם הדומם כמו שהוא (לא רק בחי' כח הצומח שבו, שהוא בחי' התחתונה שבהאין, כי אם עצם האין כמו שהוא), יומשך ויתגלה למטה.

וזהו גם מ"ש ונבקע הר הזיתים מחציו מזרחה וימה, דמזרחה וימה הו"ע זרח השמש ובא השמש³³, דהיינו התחלת הגילוי וסוף הגילוי, שזהו"ע האורך, וידוע שבענין האורך יש חילוקים בין ראשו לסופו כו', הן בהאורך של כללות המשכת הקו שמתקצר ומתמעט ומתעלם, והן בפרטיות בהאורך של כל הע"ס, שהתחלת ההמשכה והגילוי הוא בחכמה והסוף הוא במלכות, שיש בזה חילוק רב, לפי שבכל המשכה והמשכה נתצמצם האור, והיינו, דכיון שההמשכה מהחכמה למלכות היא ע"י הבינה וז"א, הרי אינו דומה האור כמו שהוא בחכמה להאור כמו שהוא בכינה, וכמו שהוא בז"א לכמו שהוא במלכות. אמנם לעתיד כתיב ונבקע הר הזיתים מחציו מזרחה וימה,

33) קהלת א, ה.

31) ישע"י נח, ח.

32) ראה זח"ג קד, א.

שיתבטלו הצמצומים דבחי' האורך, והיינו לפי שבחי' עצם הר הזיתים יהי' למטה כמו למעלה. וממשיך בכתוב ומש חצי ההר צפונה וחציו נגבה, דענין צפונה ונגבה הם ב' הקוין דהמשכה והעלם, שהו"ע שאו"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית³⁴, שהם ב' הקוין דחסדים וגבורות כמו שהם באו"ס שקודם הצמצום, שעכשיו הם ב' קוין מחולקים זה מזה, קו א' הוא בבחי' למעלה מעלה כו', וקו ב' הוא בבחי' למטה מטה כו', אמנם לעתיד יהי' ומש גו' צפונה ונגבה, שיהי' ביטול בהקוין או שיתכללו לאחדים.

(ו) **וזהו** גם מ"ש בהגילויים דלעתיד ולא ילמדו עוד איש את רעהו גו' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם³⁵, דהנה, עכשיו ישנו הלימוד שהגדולים מלמדים לקטנים, והיינו שחכמי ישראל וגדולי ישראל מלמדים להקטנים שיהי' להם דעת באלקות, וידוע באופן הלימוד שהרב המשפיע צריך לשער שכלו לפי ערך המקבלים, היינו שבתחילה צריך לסלק שכלו הרב שישאר רק בחי' נקודה בלבד, שזהו ע"ד הצמצום, ובזה גופא צריך להיות ע"ד העלם הפרסא, שזהו אופן הלימוד דקטן מגדול. אמנם לעתיד יהי' למקטנם ועד גדולם בשוה. וטעם הדבר הוא, כי, מה שעכשיו הרב אינו משפיע לתלמיד את עצם שכלו כמו שהוא לעצמו, הרי זה לפי שגם בעצמו הנה סדר גילוי השכל הוא ע"י צמצום, וכנ"ל בענין גילוי החכמה מכח המשכיל (ולמעלה יותר), שאופן המשכתו הוא ע"י צמצום, ובכללות הוא הצמצום דד' אותיות שם הוי", שענינם הוא צמצום התפשטות המשכה והתפשטות³⁶. וזהו ענין אאלפך חכמה אאלפך בינה³⁷, אאלפך אותיות אל"ף, היינו, שהמשכת החכמה היא באופן דציור אות אל"ף, שהוא יו"ד למעלה ויו"ד למטה וקו באמצע, דיו"ד למעלה ויו"ד למטה הו"ע חכמה עילאה וחכמה תתאה, היינו חכמה ומלכות, והיינו, שכללות ההמשכה מראש לסוף בו בעצמו היא באופן שבתחלה נתצמצם כל האור ונשאר רק נקודה בלבד, שהו"ע יו"ד למעלה, ואח"כ נמשך ע"י הקו, שגם ע"י נתצמצם האור כו', ואח"כ נמשך בבחי' נקודה למטה. וכיון שכך הוא סדר המשכת השכל בו בעצמו, הנה אופן השפעתו להתלמידים הוא ג"כ באופן כזה, שנסתלק כל האור ונשאר בבחי' נקודה בלבד וכו'. אמנם, לעתיד לבוא, שאופן

36 לקו"ת בשלח א, א. ובכ"מ.

37 איוב לג, לג. שבת קד, א.

34 ראה תקו"ז סוף תיקון נו (וראה שם

תיקון יט — מ, ב). ד"ח יתרו לד, סע"ג.

35 ירמי' לא, לג.

הגילוי בו בעצמו יהי עי"ז שנבקע הר הזיתים, שבחי' הר הזיתים עצמו יומשך למטה, הנה גם ההשפעה לתלמידיו תהי' באופן שיומשך להם כל עצם השכל, ולכן לא ילמדו עוד איש את רעהו גו' למקטנם ועד גדולם. ומה שמצינו שמושיח ילמוד עם כל ישראל³⁸, אין זה באופן של לימוד והשפעה שזהו ע"י צמצום כנ"ל, אלא הלימוד יהי' באופן שמושיח יראה להם את המהות.

ז) **והנה** ידוע שכל הגילויים דלעתיד תלויים במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות³⁹, וכיון שכל ענין העבודה ניתן במתן תורה, לכן הנה גם במתן תורה הי' מעין הגילוי דלעתיד⁴⁰, דבמ"ת כתיב וירד הוי' על הר סיני⁴¹, אנכי הוי' אלקיך⁴², אנכי מי שאנכי⁴³, והי' זה באופן שכל ישראל שמעו את הדברות, ובפרט ב' הדברות הראשונות אנכי ולא יהי' לך שמפי הגבורה שמענו⁴⁴, והיינו, שבמתן תורה הי' גילוי העצמות, ולכן לא הי' אז חילוקים דגדולים וקטנים, אלא כל ישראל שמעו בשוה. וכמו"כ יהי' לע"ל, שאז יהי' גילוי העצמות שלמעלה מהשתלשלות, ולכן כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם. וזהו ג"כ מ"ש⁴⁵ אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו בניכם ובנותיכם. דהנה, עכשיו יש חילוקי מדריגות בנביאים, והיינו לפי שכללות ענין הנבואה הוא בדרך השתלשלות, ולכן יש בזה חילוקי מדריגות. ועוד זאת, שבכדי לקבל גילוי הנבואה הי' צריך להיות התפשטות הגשמיות כידוע (מלבד משה רבינו שעמד על עמדו, לפי שגופו הי' זך, שהי' כלי להמשכת האלקות)⁴⁶, שגם ענין זה הוא לפי שגילוי הנבואה הוא בדרך השתלשלות. משא"כ לע"ל כתיב ונבאו בניכם ובנותיכם, שגם ילדים וילדות יתנבאו, ויהיו קטנים כמו גדולים. ועוד זאת, שאז לא תהי' הנבואה בדרך פלא, כי אם כמו ענין טבעי, דכשם שכל הענינים הטבעיים רואים אותם כולם, כמו"כ יהי' ענין הנבואה לע"ל. וכל זה לפי שהמשכת הנבואה לעתיד לא תהי' בדרך השתלשלות, כי אם באופן דאשפוך גו', דשפיכה ענינה שפע רב, והיינו המשכת העצם כמו שהוא,

38) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת
 39) תניא רפ"ז.
 40) ראה תניא פל"ו.
 41) יתרו יט, כ.
 42) רד"ק ורלב"ג שמואל-א יט, כד. תניא קו"א קנו, א.

43) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת
 44) מכות כד, א.
 45) יואל ג, א.
 46) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ז ה"ו.

47) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת
 48) תניא רפ"ז.
 49) ראה תניא פל"ו.
 50) יתרו יט, כ.
 51) רד"ק ורלב"ג שמואל-א יט, כד. תניא קו"א קנו, א.

47) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת
 48) תניא רפ"ז.
 49) ראה תניא פל"ו.
 50) יתרו יט, כ.
 51) רד"ק ורלב"ג שמואל-א יט, כד. תניא קו"א קנו, א.

ולכן יהי' הגילוי לכולם בשוה, וגם לא יהי' בדרך פלא, אלא כמו ענין טבעי. וכמו"כ הוא גם בענין התורה, שיש בה גליא דתורה ופנימיות התורה, הנה עכשיו, גם אלו שעוסקים בפנימיות התורה הרי זה אצלם ענין נפלא, וכמ"ש⁴⁷ גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, והיינו, שגם כאשר נתגלה לו פנימיות התורה קורא זה בשם נפלאות, וכמו ענין הנבואה, שגם אצל הנביאים הוצרך להיות התפשטות הגשמיות. משא"כ לעתיד לבוא יהי' גילוי פנימיות התורה לכולם, ואופן הגילוי יהי' בדרך פשיטות, והיינו, שלא יהי' בדרך נפלאות כמו עכשיו, אלא יהי' זה בגילוי ובהבנה והשגה כמו בחי' גליא דאורייתא.

(ח) **וזהו** גם שהר הזיתים הוא הר המשחה שעליו היתה נעשית הפרה, כי גם ענין הפרה שייך להגילוי דלעתיד. דהנה, ענין הפרה שהיתה נעשית בחוץ, רומז לענין עבודת הבירורים ואתהפכא ס"ט"א. וכמשנת"ל שהמשכה היא ע"י הבירורים דוקא, והיינו, שבכל דבר צריך לברר ולזכך ולהעלות את הטוב אשר בו, ואת הרע צריך לדחות, וזהו גם ענין הפרה, שהו"ע הבירורים שנעשים בחוץ⁴⁸. וזהו ג"כ מה שאפר הפרה מטהר מטומאת מת, שזהו"ע הבירור במדריגות התחתונות ביותר, היינו גם בענין המיתה שהוא היפך החיות והקדושה, ועל זה הו"ע אפר הפרה, לברר את הניצוצות שנמצאים במדריגות תחתונות ביותר. ובעבודה הו"ע עבודת התשובה, שמהפך גם את הזדונויות לזכיות, אתהפכא ס"ט"א, שע"י עבודה זו הרי הוא מגיע להעצם שלמעלה מהשתלשלות. וכדאיתא במדרש⁴⁹ בענין פרשת פרה, שנאמר בה זאת חקת התורה⁵⁰, ופרשת החדש הזה לכם (פרשת הגאולה) שנאמר בה זאת חקת הפסח⁵¹, אי אתה יודע איזה חוקה גדולה מזו, משל לב' מטרונות כו', ומסיים, ומי גדולה הפרה, שאוכלי פסח צריכין לה, ע"ד שהקטן נסמך על הגדול. וזהו גם שבפ' פרה כתיב וידבר הוי' גו' זאת חוקת התורה אשר צוה הוי', ב"פ הוי', היינו שע"י אפר הפרה מגיעים לבחי' הוי' דלעילא שלמעלה מהשתלשלות⁵². וזוהי השייכות להר הזיתים שעליו היו עושים אפר הפרה, כיון שדוקא ע"י עבודה זו יהי' הגילוי דלע"ל באופן שעמדו רגליו על הר הזיתים, שהו"ע התגלות העצם שלמעלה מהשתלשלות כנ"ל. ועד"ז הוא ג"כ בענין הגילוי דחג הסוכות,

(50) חוקת יט, ב.

(51) בא יב, מג.

(52) ראה לקו"ת חוקת נו, ג.

(47) תהלים קיט, יח.

(48) ראה אוה"ת שבהערה 2.

(49) שמו"ר פ"ט, ב.

שלאחרי עבודת התשובה שבחודש אלול ר"ה עשי"ת ויוה"כ, אזי מתגלה בחג הסוכות בחי' אז יבקע כשחר אורך, ובקיעה זו היא הכנה להבקיעה דלע"ל. ובזה יובן ג"כ מה שהר הזיתים הי' מחוץ לג' מחנות, אפילו חוץ למחנה ישראל, ומ"מ ענינו של הר הזיתים הוא בחי' נעלית בקדושה כנ"ל, דהיא הנותנת, שדוקא ע"י העבודות הנעשות בחוץ, מגיעים לגילוי עצם הר הזיתים, גילוי העצם שלמעלה מהשתלשלות, שזהו מ"ש ונבקע הר הזיתים, שתהי' הבקיעה בהר הזיתים עצמו, היינו שיתגלה העצם כמו שהוא, מחציו מזרחה וימה, היינו שיתבטל בחי' האורך, כמשנת"ל שעכשיו ישנו בחי' אורך שעיי"ז נתצמצם האור והגילוי, ועד"מ ברב המשפיע שכל לתלמידיו, שבכדי שיוכל להוריד את אור שכלו למטה יותר צריך להציע כמה הצעות ומשלים שבהם נתצמצם השכל, וכמו"כ יובן למעלה שע"י האורך נתצמצם האור, ולעת"ל יתבטל בחי' האורך. וכמו"כ ומש חצי ההר צפונה וחציו נגבה, שלא יהיו ב' קוין דגילוי והעלם, כי אם באופן שב' קוין אלו יתבטלו או יתכללו, לפי שיתגלה העצם כמו שהוא. ועיי"ז תושלם הכוונה שיהי' לו ית' דירה בתחתונים⁵³, היינו שיתגלה העצם ממש למטה כמו למעלה, שענין זה יתקיים בהגילויים שיהיו במהרה בימינו ע"י משיח צדקנו.

---

(53) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.